הכי קאמר וכן מי שפירסה אשתו נדה ולא בעל הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים למימרא דאבילות קילא ליה מנדה והאמר רבי יצחק בר חנינא אמר רב הונא [א]כל מלאכות שאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו ואילו גבי אבילות תניא אע"פ שאמרו אין אדם רשאי לכוף את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקסת [ב]באמת אמרו מוזגת לו הכוס ומצעת לו המטה ומרחצת לו פניו ידיו ורגליו לא קשיא כאן באבילות דידיה כאן באבילות דידה והא אביו של חתן או אמה של כלה קתני כי קתני אשארא ומי שאני בין אבילות דידיה לאבילות דידה והתניא [ג]מי שמת חמיו או חמותו [ד]אינו יכול לכוף את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקסת אלא כופה מטתו ונוהג עמה אבילות וכן היא שמת חמיה או חמותה אינה רשאה לוהיות כוחלת ולהיות פוקסת אלא כופה מטתה ונוהגת עמו אבילות תני באבילות דידיה הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים הא וכן קתני כי קתני אכיחול ואפירכוס והא עמו קתני מאי לאו עמו במטה לא עמו בבית [ה]וכדאמר ליה רב לחייא בריה [ו]באפה נהוג אבילותא דלא באפה לא תנהוג אבילותא רב אשי אמר מי קמדמית אבילותא דהכא לאבילותא דעלמא [ז]אבילותא דעלמא חמיר ולא אתי לזלזולי ביה אבילות דהכא כיון דאקילו רבנן אתי לזלזולי ביה מאי קולא אילימא דקתני בועל בעילת מצוה ופורש התם משום דלא חל עליו אבילותא אי לרבי אליעזר [ח]עד שיצא מפתח הבית אי לרבי יהושע עד שיסתם הגולל אלא דקתני נוהג שבעת ימי המשתה ואח"כ נוהג שבעת ימי אבילות אמר מר [ט]בין כך ובין כך לא יבעול לא בערב שבת ולא במוצ"ש בשלמא בערב שבת משום חבורה אלא במוצאי שבת אמאי לא אמר רבי זירא משום

ה"ק כו'. כלומר כי קאמר וכן אהוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים קאמר ולעולם הך בשלא בעל קאי: **קילא ליה.** לעבור עליה מנדה דאאבילות לא מהימנת ליה ואנדה מהימנת ליה: **מלאכות שהאשה עושה לבעלה.** לקמן תני להו בפרק אע"פ: **חוץ ממזיגת הכוס.** להושיט לו: **והצעת המטה והרחצת פניו כו'.** שדרך קירוב וחיבה הן ובאין לידי הרגל דבר: **אין אדם רשאי לכוף את אשתו.** בימי אבלה כשמת אביה או אמה: **פוקסת.** מעברת סרק על פניה: **מוזגת לו.** ולא חיישינן להרגל דבר אלמא אבילות חמירא ליה: **כאן באבילות דידיה.** לעולם אבילות קילא ליה מנדה והני מתניתא הכי מתרצן הא דקתני לעיל הוא ישן בין האנשים כו' באבילות דידיה והך דקתני מוזגת לו כו' באבילות דידה קאי דקתני אין אדם רשאי לכוף כו' אלמא באבילות דידה קיימינן שאינה רוצה לכחול ולפקוס והיינו טעמא דמוזגת דאם יתגבר יצרו עליו כיון דאבילות דידה הוא אינה שומעת לו: **והא אביו של חתן כו'.** אלמא באבילות דידה נמי אחמיר תנא דלעיל: **כי קתני.** אמה של כלה אשארא אמכניסים המת לחדר אבל הוא ישן בין האנשים אאבילות דחתן קאי: **ונוהגת עמו אבילות.** אלמא מדלא קתני באבילות דידיה הוא ישן בין האנשים שמע מינה חמיר ליה ולא שני לן: ה"ג **תני באבילות דידיה הוא ישן כו':** הכי גרסינן **והא עמו קתני מאי לאו עמו במטה.** אלמא אאבילות דידיה נמי מהימן: **לא עמו בבית.** וטעמא לאו משום דמהימן נקט לה אלא לאשמועינן דאין אבילותו מוטל עליה אלא בפניו משום כבודו וכן הוא אין אבילותה מוטל עליו אלא לפניה ולכבודה: **כדאמר ליה רב לחייא בריה.** כשמת חמיו באפה נהוג אבילותא כו': פלוגתא דרבי אליעזר ורבי יהושע במועד קטן: **גולל.** זהו כסוי של ארון המת:
משום

והצעת המטה. נראה לר"י דהצעת המטה דהכא היינו פריסת סדינין שהוא דבר של חיבה אבל הצעת כרים וכסתות שאינן דברים של חיבה שרי לנדה והביא ראיה מדתנן בפ' אע"פ (לקמן נט:) הכניסה לו ג' שפחות אינה מצעת לו המטה ואינה עושה בצמר ארבע יושבת בקתדרא ואמרינן בגמרא אע"פ שאמרו ד' יושבת בקתדרא אבל מוזגת לו כוס ומצעת לו המטה ומרחצת לו פניו ידיו ורגליו ופי' בקונטרס דהא דתנא ג' אינה מצעת לו המטה היינו הצעת כרים וכסתות דהוי דבר שיש טורח אבל מצעת לו המטה היינו פריסת סדין ולבדין דמילי דחיבה נינהו שמתכבד עליו ואין בו טורח והכא הצעה של חיבה נראה דדוקא אסור וכן משמע דמזכירה בהדי מזיגת כוס והרחצת פניו ידיו ורגליו כי התם מיהו לספרים דל"ג במשנה אלא ואינה מצעת המטה ול"ג לו ובגמרא גרסינן לו אין ראיה משם שיהו תרי גווני הצעה דמתני' איירי בהצעת שאר מטות ובגמרא איירי בהצעת מטה לבעלה לבדו: **פוקסת.** פ"ה מעברת סרק על פניה ואין נראה דאמר בפ"ב לקמן (דף יז.) לא סרק ולא פירכוס משמע דתרי מילי נינהו דפוקסת דהכא היינו פירכוס כדאמרי' בסמוך כי קתני אכיחול ואפירכוס ובשילהי המצניע (שבת צה.) קתני פוקסת ומעברת סרק על פניה ולקמן בפ"ב פ"ה פירכוס קליעת שער וקשה לר"י דבשילהי המצניע (שם צד: ושם) קתני גודלת ופוקסת אלא נראה דאמר מתיקוני נשים הוא: **ומי שאני בין אבילות דידיה לאבילות דידה.** תימה דבלאו מילתא דרב יוסף הוי מצי למיפרך ברייתות אהדדי וי"ל דאי לאו הוה מילתא דרב יוסף הוה מפליגין בין שעת חופה לשלא בשעת חופה דבשעת חופה יצרו תוקפו אע"ג דבעל אבל לרב יוסף לא מצי לפלוגי בהכי דהא בבעל חשיב ליה כאשתו ישנה דאפי' בשעת חופה אשתו ישנה עמו בנדה ובאבילות דידה ואפילו הכי באבילות דידיה קתני הוא ישן בין האנשים ולהכי פריך שפיר ולרשב"א נראה דאי לאו דרב יוסף לא הוה קשה מידי דעמו ועמה דקתני בברייתא לאו עמו במטה אלא עמה בבית אבל לרב יוסף דבאבילות דידה אשתו ישנה עמו א"כ הא דקתני נוהג עמה אבילות היינו עמה במטה דומיא דהכא באבילות דידיה הוי עמו במטה והא דמשני תני באבילות דידיה הוא ישן אינו מגיה הברייתא אלא מפרש דעמו דקתני בברייתא דהכי הוא ופריך והא עמו קתני מאי לאו עמו במטה פי' דומיא דעמה ומשני לא עמו בבית כדא"ל רב כו': **עד** שיסתם הגולל. בכמה מקומות פי' רש"י דגולל הוי כיסוי ארון ודופק היינו קרשים שבצידי הארון ונקרא דופק על שם שהגולל דופק עליו וכעין זה פי' בערוך וקשה לר"ת דאמר בפרק מי שמתו (ברכות יט: ושם) מדלגין היינו על גבי ארונות ואיך היו מדלגין והלא הגולל והדופק מטמא באהל כדאמרינן בהעור והרוטב (חולין קכו: ושם) ועוד דבפרק בהמה המקשה (שם עב.) דריש על פני השדה לרבות גולל ודופק ולפ"ה הלא ארון אינו על פני השדה ואומר ה"ר דוד מגלינבורק כי לפרש"י [דריש] לרבות גולל ודופק שפירש דלא מרבינן מעל פני השדה דמטמא אלא כשפירש אבל בעוד שהוא טמון בטל אגב קרקע ולא מטמא באוהל והשתא אתי נמי שפיר הא דמדלגים היינו על גבי ארונות ועוד י"מ אע"ג דגולל מטמא באהל מ"מ יכולין לדלג ולטמאות עצמם בגולל דתניא במס' שמחות (פ"ד) כל טומאה שאין נזיר מגלח עליה אין כהן מוזהר עליה ואר"ת דמשובשת היא דהא רביעית דם אין נזיר מגלח עליה כדתנן בנזיר (דף נד. ושם) וכהן מוזהר עליה ועוד הקשה דתניא בעירובין (דף טו:) כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין ממנו לא גולל לקבר כו' ולפ"ה וכי דרך לעשות כסוי ארון מבעלי חיים ויש לומר אע"ג דאין דרך לעשות כסוי ארון מבעלי חיים מכל מקום כמה דברים אשכחן דלא שכיח ומיירי בהן הש"ס לדרוש ולקבל שכר כדאמרינן בפרק המקשה (חולין ע.) בלעתו חולדה והוציאתו והכניסתו והקיאתו ויצא מאליו מהו הדביק שני רחמים ויצא מזה לזה מהו אף על פי שלא יצא לעולם ור"ת מפרש דגולל היינו מצבה שהיא אבן גדולה ולשון גולל שייך על האבן כדכתיב וגללו את האבן (בראשית כט) ודופק הן שתי אבנים אחת לראשה ואחת לרגלה של מצבה ופעמים כשאין המצבה מזומנת מעמידין שם בהמה או דבר אחר לסימן והא דמדלגין לא היה שם מצבה ומחמת המת לא היו מיטמאין דרוב ארונות יש בהן פותח טפח ולא תקשה לר' יהושע מאימת חל אבילות כשאין שם מצבה די"ל דכי מהדרי אפייהו דקוברין כדאמרינן במועד קטן (דף כב.) דהנהו דלא אזלי בתר שכבא מכי מהדרי אפייהו וקשה לר"י על פירוש רבינו תם דתניא בתוספתא דאהלות בפרק ד' אמר רבי יהודה שתי אבנים גדולות
של

עין משפט
נר מצוה

יג א מיי' פי"א מהל' איסורי ביאה הל' יט סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קצה סעי' י:

יד ב (מיי' פ"ב מהל' אבל) סמג עשין ב טוש"ע שם סי' שמג סעי' א:

טו ג [מיי' פ"ב מהל' אבל הל' ה] טוש"ע שם סי' שעד סעי' ו וסי' שפא סעי' ו:

טז ד מיי' פ"ב שם הל' ה סמג שם טוש"ע יו"ד סי' שעד סעי' ו:

יז ה מיי' פ"י מהל' אישות הל' יד טוש"ע אה"ע סי' סב סעי' ג:

◆

תוספות רי"ד

למימרא דאבילות קילא [ליה] מנדה דהא בנדה [אינה] צריכה שימור אם בעל ואבילות (לא) מצרכינן שימור אע"פ שבעל. והא אר"י ב"ח א"ר ספא כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו ואילו גבי אבילות תניא אע"פ שאמרו אין אדם רשאי לכוף את אשתו לא להיות כוחלת ולא להיות פוקסת באמת אמרו מוזגת לו הכוס ומצעת לו המטה ורוחצת פניו ידיו ורגליו ומסיק ר"א מי קא מדמית אבילות דהכא לאבילות דעלמא. אבילות דעלמא חמירא ליה ולא אתי לזלזולי בה. אבל אבילות דהכא כיון דאקילו בה רבנן אתי לזלזולי בה ומאי קילותא דקתני נוהג ז' ימי המשתה ואח"כ נוהג ז' ימי אבילות: תניא מי שמת חמיו או חמותו אינו רשאי לכוף את אשתו להיות פוקסת אבל כופה מטתו ונוהג עמה אבילות ודוקא בפניה אבל שלא בפניה לא. כדא"ל רב לחייא בריה באפה נהוג אבילות שלא באפה לא תנהוג אבילות:

מסורת הש"ס

א) לקמן סא., ב) מ"ק כ: שמחות פי"א, ג) ב"י שם, ד) מ"ק כז. סנהדרין מז: [שבת קנב:],

◆

גליון הש"ס

גמ' אבילותא דעלמא חמיר. ע' סוטה ז ע"א תוס' ד"ה אמר:

◆

מוסף רש"י

חוץ ממזיגת הכוס כו'. כל שהוא דברים של קירוב וחיבה ומביאין לידי הרגל דבר (לקמן סא.). **באפה.** לאיתתך כשהיא אבלה (מו"ק כ:). **עד שיסתם הגולל.** גולל הוא הדף הנתון על הארון לכסוי, ואותן שבדפנות קרי להו דופק (סנהדרין מז:).